KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.6.2023 r.
COM(2023) 303 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Zrównoważone rybołówstwo w UE: aktualna sytuacja i kierunki na 2024 r.

{SWD(2023) 172 final}

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Zrównoważone rybołówstwo w UE: aktualna sytuacja i kierunki na 2024 r.

1. WPROWADZENIE

W niniejszym komunikacie przedstawiono dalsze szczegółowe informacje na temat sytuacji europejskiego rybołówstwa monitorowanej w 2022 r. Przedstawiono w nim również wnioski Komisji i wyniki konsultacji z państwami trzecimi w sprawie uprawnień do połowów na 2024 r. Celem jest zwiększenie odporności rybaków, przyspieszenie odbudowy stad do poziomu maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY) oraz zapewnienie utrzymania zdrowych stad na poziomie MSY.

Znacznie mniej stad ryb jest obecnie przełowionych, a rybacy odnoszą korzyści społeczno-ekonomiczne wynikające z faktu, że od pewnego czasu niektóre stada są utrzymywane na zdrowszych poziomach. Wysokie ceny paliw negatywnie wpłynęły jednak na osiągnięte postępy, co ukazuje potrzebę zwiększenia odporności unijnej floty rybackiej i zmniejszenia jej zależności od paliw kopalnych oraz ochrony stad ryb. Aby sprostać kluczowym wyzwaniom i zwiększyć odporność unijnego sektora rybołówstwa, Komisja uruchomiła kompleksowy i konstruktywny proces współpracy w ramach **pakietu dotyczącego rybołówstwa i oceanów**[1]. Kluczowe znaczenie ma kontynuowanie tego zaangażowania i dialogu.

Od lutego 2022 r. agresja wojskowa Rosji wobec Ukrainy wpływa na rybołówstwo w UE na wiele sposobów, zwłaszcza na Morzu Czarnym. Spowodowała ona trwałe zakłócenia działalności połowowej i przepływów handlowych, a także wywarła wpływ na opinie naukowe i niektóre negocjacje na szczeblu międzynarodowym. Pokazuje to, jak ważne jest zwiększanie odporności w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Europie, osiągnięcie celów Zielonego Ładu[2] oraz podjęcie dalszych działań w zakresie innowacji i transformacji energetycznej, jak podkreślono w pakiecie dotyczącym rybołówstwa i oceanów.

2. POSTĘPY W OSIĄGANIU ZRÓWNOWAŻONEGO RYBOŁÓWSTWA W UE

Zrównoważone połowy oznaczają, że nie poławiamy więcej ryb, niż stada mogą odtworzyć każdego roku. Stado jest poławiane w sposób zrównoważony na poziomie MSY, jeżeli stosunek między rzeczywistą śmiertelnością połowową (F) a śmiertelnością połowową na poziomie MSY (F_{MSY}) jest mniejszy lub równy 1[3].

Dzięki inwestycjom poczynionym przez rybaków i administracje krajowe oraz zobowiązaniu Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji do odpowiedzialnego zarządzania połowami,

---

1 COM(2023) 100 final; COM(2023) 101 final; COM(2023) 102 final; oraz COM(2023) 103 final.

2 COM(2019) 640 final.

3 Szczegółowa analiza F_{MSY} i stanu stad ryb pod względem biomasy we wszystkich basenach morskich znajduje się w sekcji 1 dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego niniejszemu komunikatowi.

rybołówstwo w UE stało się bardziej zrównoważone i znacznie mniej stad jest obecnie przełowionych.

W 2003 r. większość stad będących przedmiotem zainteresowania UE była mocno przełowiona, a mediana śmiertelności połowowej na **północno-wschodnim Atlantyku** wynosiła 1,68 F_{MSY}. Od tego czasu wskaźnik ten spadł, osiągając najniższą wartość w 2021 r. na poziomie 0,76. W **Morzu Śródziemnym i Czarnym** mediana śmiertelności spadła z 2,06 F_{MSY} w 2003 r. do 1,7 w 2020 r.[4], a sytuacja poprawiła się dzięki większej liczbie dostępnych ocen stad w porównaniu z rokiem poprzednim. Wskaźnik śmiertelności połowowej spadł najbardziej we wschodniej części Morza Śródziemnego, a w dalszej kolejności w Morzu Czarnym i zachodniej części Morza Śródziemnego. W środkowej części Morza Śródziemnego odnotowano niewielką zmianę.

W miejscach, w których wskaźnik śmiertelności połowowej spadł, biomasa stad ryb wzrasta[5]. Przyczynia się to do poprawy połowów i rentowności rybołówstwa oraz zwiększa jego efektywność pod względem emisji dwutlenku węgla (w przeliczeniu kg złowionych ryb na kg wyemitowanego dwutlenku węgla). Aby zilustrować wartość prawidłowego zarządzania, w Zatoce Biskajskiej po raz pierwszy w ramach wspólnej polityki rybołówstwa[6] (WPRyb) w 2021 r. żadne stado nie zostało przełowione. Wzrost populacji ryb na tym obszarze był znaczący, ponieważ osiągnęła ona poziom liczebności ponad trzykrotnie wyższy od odnotowanego w 2003 r.

Deklaracje wyładunkowe i karty sprzedaży są niezbędne do monitorowania stopnia wykorzystania kwot i zgłaszania zagregowanych danych połowowych. Dokładna sprawozdawczość jest niezbędna, ponieważ stanowi podstawę zrównoważonego rybołówstwa i wiarygodnych danych naukowych. Niemniej jednak nadal istnieją problemy z zapewnieniem, aby wszystkie połowy były prawidłowo rejestrowane i wliczane do kwot, biorąc pod uwagę niedociągnięcia w sposobie ważenia przez państwa członkowskie wszystkich wyładowanych produktów rybołówstwa i dokładnego rejestrowania ich w dokumentach rejestracji połowów. Wniosek ten powtarzał się w przeprowadzonych przez Komisję w poprzednich latach ocenach obejmujących kilka basenów morskich. Komisja podjęła działania następcze w związku z przypadkami niezgodności i otworzyła kolejny cykl oceny w 2022 r. oraz postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, w ramach których zobowiązała państwa członkowskie do przyjęcia środków mających na celu dokładne zgłaszanie połowów.

Średnio liczebność stad w północno-wschodnim Atlantyku mieści się obecnie w zakresie zgodnym z celami WPRyb w zakresie wskaźnika śmiertelności połowowej. Chociaż w 2022 r. poczyniono znaczne postępy w realizacji celów określonych w ramach WPRyb, konieczne są dalsze postępy, zwłaszcza w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym.

---

4 Wartość na 2021 r. nie jest jeszcze dostępna, ponieważ oceny GFCM zostały przeprowadzone na podstawie danych do 2020 r.

5 (+18 % ogółem, +39 % w północno-wschodnim Atlantyku, +6 % w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym od 2003 r.).

6 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa.

2.1 Uprawnienia do połowów w 2023 r.

Uprawnienia do połowów stanowią ważny krok w zakresie zrównoważonego zarządzania zasobami rybnymi. W Atlantyku, Morzu Bałtyckim i w cieśninie Skagerrak/Kattegat uprawnienia do połowów są głównie zdefiniowane jako limity połowowe (określane jako całkowite dopuszczalne połowy (TAC)).

Dramatycznie odmienna sytuacja środowiskowa w **Morzu Bałtyckim i jego rzekach** nadal ma wpływ na stada ryb i ich rozwój. Obecnie w **Morzu Bałtyckim** występują różne presje, które doprowadziły do degradacji różnorodności biologicznej. Presje te obejmują obecnie wysoki poziom zanieczyszczeń związanych z dopływem składników odżywczych i utrzymujące się wysokie poziomy substancji zanieczyszczających. Częściowo wynika to z niewdrożenia przepisów UE[7]. Cztery z dziesięciu rodzajów połowów (śledź atlantycki, dwa stada dorsza i łosoś w głównym basenie) nie są już docelowymi połowami i mogą być wyładowywane wyłącznie jako przyłów. Pozostałe docelowe połowy obejmują inne gatunki pelagiczne (szprot i śledź w środkowej części Morza Bałtyckiego, Zatoce Botnickiej i Zatoce Ryskiej) oraz gładzicę, w przypadku których limity połowowe ustalono zgodnie z MSY, a także łososia w Zatoce Botnickiej i Zatoce Fińskiej, w przypadku którego limity połowowe ustalono zgodnie z podejściem ostrożnościowym. W wieloletnim planie dotyczącym Morza Bałtyckiego[8] wykorzystano wszystkie narzędzia, tj. zawieszenie docelowych połowów, ustalenie TAC poniżej maksymalnych zalecanych poziomów, zamknięcie tarlisk i ograniczenie połowów rekreacyjnych, aby pomóc w odbudowie zagrożonych stad ryb. Dopóki jednak państwa członkowskie nie będą w pełni stosować i nie wdrożą przepisów UE, narzędzia te nie będą wystarczające, aby umożliwić odbudowę wszystkich stad ryb. W deklaracji ministerialnej „Nasz Bałtyk" podjęto zobowiązanie do pełnego wdrożenia prawa UE; ma to kluczowe znaczenie[9].

Działania mające na celu sprostanie wyzwaniom związanym z presją powodowaną przez zanieczyszczenia, eutrofizację i zmianę klimatu na ekosystemy morskie, rybołówstwo i akwakulturę opierają się na pracy środowiska naukowego. Dzięki nauce decydenci mogą podejmować świadome decyzje i w pełni realizować podejście ekosystemowe do zarządzania rybołówstwem i akwakulturą, stanowiące jedną z kluczowych zasad wspólnej polityki rybołówstwa.

W wodach **Skagerrak/Atlantyku** występują mniejsza presja na stada ryb oraz inne warunki środowiskowe. W tych basenach morskich zrównoważone zarządzanie 29 stadami przyniosło

---

7 W szczególności dyrektywy azotanowej, dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy siedliskowej i dyrektywy ptasiej, dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, dyrektywy w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich, dyrektywy w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, rozporządzenia w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zintegrowanej polityki morskiej oraz wspólnej polityki rolnej.

8 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1139 z dnia 6 lipca 2016 r. ustanawiające wieloletni plan w odniesieniu do stad dorsza, śledzia i szprota w Morzu Bałtyckim oraz połowów eksploatujących te stada.

9 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

pozytywne rezultaty w postaci znacznego wzrostu TAC w kluczowych łowiskach komercyjnych w 2023 r.

W przypadku stad wspólnie eksploatowanych ze Zjednoczonym Królestwem obie strony uzgodniły TAC, w terminie określonym w umowie o handlu i współpracy[10], zgodne z MSY dla większości stad, dla których dostępne były opinie. W odniesieniu do siedmiu stad (w przypadku których wydano opinię naukową zalecającą połowy zerowe) strony uzgodniły określenie niskiego limitu połowowego dla sześciu stad, obejmującego wyłącznie przyłowy, aby zapobiec wstrzymaniu połowów wielogatunkowych zgodnie z rozporządzeniem w sprawie WPRyb[11]. W przypadku jednego stada strony zgodziły się monitorować TAC, zgodnie z zaleceniami Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES) dotyczącymi poziomu TAC[12]. Rozmowy prowadzone między obiema stronami w ramach Specjalnego Komitetu ds. Rybołówstwa odegrały zasadniczą rolę w usprawnieniu corocznych konsultacji i osiągnięciu terminowego i satysfakcjonującego porozumienia[13].

Jeżeli chodzi o **stada wspólnie eksploatowane przez UE, Norwegię i Zjednoczone Królestwo**, wszystkie trzy strony zgodziły się na ustalenie TAC zgodnie z opinią naukową dotyczącą MSY. Aby zapewnić ciągłą odbudowę zasobów dorsza w Morzu Północnym, strony przedłużyły obowiązywanie środków zaradczych i ustaliły TAC dla dwóch stad poniżej poziomu zalecanego w opinii naukowej ze względu na ich oddziaływanie na stada dorsza w połowach wielogatunkowych. TAC dla śledzia w Morzu Północnym ustalono zgodnie z opinią naukową, a strony zgodziły się na utrzymanie limitów połowowych w celu złagodzenia wpływu na wyczerpane stado śledzia w zachodnim Bałtyku. Strony uzgodniły, że w 2023 r. dokonają przeglądu obecnego modelu zarządzania i podejścia do ustalania TAC dla śledzia na Morzu Północnym[14]. Jedyne ocenione **stado, które jest wspólnie eksploatowane z Norwegią**, zostało ustalone na poziomie MSY[15]. W tym kontekście odejście od obowiązujących ustaleń dotyczących podziału wspólnie zarządzanych stad mogłoby mieć

---

10 Umowa o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony ST/5198/2021/INIT (Dz.U. L 149 z 30.4.2021, s. 10).

11 Motyw 51 rozporządzenia Rady (UE) 2023/194 z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia w odniesieniu do niektórych stad ryb uprawnień do połowów na 2023 r. mających zastosowanie w wodach Unii oraz – dla unijnych statków rybackich – w niektórych wodach nienależących do Unii, a także ustanowienia na lata 2023 i 2024 takich uprawnień do połowów w odniesieniu do niektórych stad głębokowodnych.

12 Pisemny protokół konsultacji w sprawie połowów między Zjednoczonym Królestwem a Unią Europejską na 2023 r.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-uk-fisheries-consultations_en.pdf

13 Protokoły z posiedzeń Specjalnego Komitetu ds. Rybołówstwa są dostępne na stronie internetowej: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement/specialised-committee-fisheries_en

14 Protokół konsultacji w sprawie połowów między Unią Europejską, Norwegią i Zjednoczonym Królestwem na 2023 r.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-no-uk-fisheries-consultations_en.pdf

15 Protokół z zakończenia konsultacji połowowych między Norwegią a Unią Europejską w sprawie regulacji połowów w cieśninach Skagerrak i Kattegat na 2023 r.: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-03/2023-eu-norway-skagerrak-fisheries-consultations_en.pdf

negatywny wpływ na ich status i zagrozić realizacji celu, jakim jest ustalenie TAC na poziomie MSY.

Jeżeli chodzi o **szeroko rozproszone stada**[16] makreli, błękitka i atlantycko-skandynawskie stado śledzia, państwa nadbrzeżne[17] zgodziły się na ustalenie ogólnych TAC na poziomie MSY. Wobec braku uzgodnień dotyczących podziału, suma kwot z państw nadbrzeżnych nadal jednak przekracza uzgodniony całkowity TAC. UE przyjęła odpowiedzialne podejście polegające na braku jednostronnych podwyżek ponad ostatnio uzgodnione udziały, co nie było przestrzegane przez wszystkie państwa nadbrzeżne. Sytuacja ta już teraz stanowi presję na zrównoważony rozwój tych stad. Komisja prowadzi intensywne rozmowy z innymi państwami nadbrzeżnymi w celu uzgodnienia nowych ustaleń dotyczących podziału i zrównoważonego zarządzania stadami.

Morze Śródziemne i Morze Czarne charakteryzują się połowami wielogatunkowymi i wieloma stadami wspólnie eksploatowanymi z państwami trzecimi. Śmiertelność połowowa zbliżyła się do zrównoważonego poziomu w przypadku niektórych stad, z których siedem osiągnęło poziom F_{MSY} w 2020 r., ale wiele stad jest nadal poławianych powyżej poziomów zrównoważonych. Należy kontynuować działania mające na celu zmniejszenie nakładu połowowego i osiągnięcie celu MSY, w szczególności poprzez realizację planu wieloletniego dotyczącego zachodniej części Morza Śródziemnego[18] (West Med) i strategii Generalnej Komisji Rybołówstwa Morza Śródziemnego (GFCM) 2030[19]. Uprawnienia do połowów na 2023 r. są zgodne z obszernym zestawem środków przyjętych w 2022 r.

Aby osiągnąć cel MSY do 2025 r. w ramach planu wieloletniego **West Med**, w ramach uprawnień do połowów[20] przyjmuje się zintegrowane podejście, oparte na narzędziach zarządzania i rozwijaniu mechanizmu kompensacji, który promuje stosowanie bardziej selektywnych narzędzi połowowych i obszarów zamkniętych. Zachęca się państwa członkowskie do dalszego podejmowania działań w ramach tego mechanizmu. Rada ustanowiła również maksymalne limity połowowe dla najbardziej przełowionej krewetki głębokowodnej i utrzymała pułapy nakładu połowowego dla taklowców.

Intensywne prace w ramach **GFCM**, wspierane przez konsekwentne stanowisko UE na forum regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO), doprowadziły do przyjęcia istotnych decyzji. Przede wszystkim doprowadziło to do opracowania pięciu wieloletnich

---

16 https://www.ices.dk/community/groups/pages/wgwide.aspx – grupa robocza ds. szeroko rozproszonych stad (ang. Working Group on Widely Distributed Stocks, WGWIDE) gromadzi i analizuje dane dotyczące dużych stad gatunków pelagicznych, a także innych szeroko rozproszonych i masowo migrujących gatunków.

17 Państwa nadbrzeżne w północno-wschodniej części Oceanu Atlantyckiego w odniesieniu do odpowiednich stad to Unia Europejska, Zjednoczone Królestwo, Norwegia, Islandia, Wyspy Owcze, Grenlandia i Federacja Rosyjska.

18 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1022 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiające plan wieloletni połowów eksploatujących stada denne w zachodniej części Morza Śródziemnego i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 508/2014.

19 Strategia GFCM 2030 na rzecz zrównoważonego rybołówstwa i akwakultury w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym, https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb7562en

20 Rozporządzenie Rady (UE) 2023/195 z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia uprawnień do połowów na rok 2023 mających zastosowanie w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym w odniesieniu do niektórych stad ryb i grup stad ryb.

planów zarządzania, opartych na zasadach wspólnej polityki rybołówstwa. W rezultacie przyjęto maksymalne limity połowowe dla krewetki głębokowodnej w Morzu Jońskim, Basenie Lewantyńskim i Cieśninie Sycylijskiej (w tym ustalenia dotyczące morszczuka europejskiego) oraz maksymalny poziom połowów morlesza bogara w Morzu Alborańskim. Długoterminowy plan zarządzania GFCM dla małych gatunków pelagicznych w Adriatyku opracowano w celu zapewnienia wysokiego długoterminowego odłowu zgodnego z MSY, niższych limitów połowowych w 2023 r. dla sardeli i sardynek, oraz zamrożenia zdolności połowowej trawlerów pelagicznych i okrężnicowców. GFCM kontynuowała również wdrażanie wieloletniego planu dotyczącego stad dennych w Adriatyku, ustanawiający maksymalny limit nakładu połowowego zarówno dla trawlerów dennych, jak i trawlerów poławiających włokiem rozprzowym, aby osiągnąć cel MSY w 2026 r. dla wszystkich kluczowych stad. GFCM przyjęła limity połowowe dla korala czerwonego oraz limit nakładu połowowego dla koryfeny na międzynarodowych wodach Morza Śródziemnego. W przypadku Morza Czarnego ustalono TAC dla turbota w ramach planu GFCM oraz unijną kwotę autonomiczną dla szprota.

UE uzgodniła również ambitne środki dotyczące **połowów morskich węgorza europejskiego**[21], obejmujące przedłużenie zamknięcia na morzu z trzech do sześciu miesięcy, aby zbiegło się w czasie z migracją osobników młodocianych i dojrzałych węgorzy pływających między morzem a rzekami. Środki te będą podlegać wzmożonemu monitorowaniu ich wdrażania w 2023 r. Komisja będzie ściśle monitorować postępy we wdrażaniu środków zawartych we wspólnej deklaracji w sprawie wzmocnienia odbudowy zasobów węgorza europejskiego, podpisanej przez Komisję i niektóre państwa członkowskie.

3. STAN FLOTY RYBACKIEJ UE

Państwa członkowskie muszą utrzymać floty poniżej krajowych pułapów ustalonych w odniesieniu do ładowności statków (pojemność brutto) i mocy silników (kW). Muszą zmniejszyć zdolność połowową flot, które nie są w równowadze, przygotowując roczne sprawozdania na temat biologicznego i ekonomicznego zrównoważenia flot. W przypadku dowodów na brak równowagi muszą one przedstawić plany działania mające na celu jej przywrócenie w jasno określonych ramach czasowych. Zdolności połowowe, które zostały wycofane z wykorzystaniem pomocy publicznej, nie mogą zostać zastąpione.

Od 2022 r. liczba statków, pojemność brutto i moc silników zmniejszyły się, odpowiednio o 0,3 %, 0,7 % i 0,5 %. W rezultacie w grudniu 2022 r. zarejestrowana flota UE[22] składała się z 72 472 statków o pojemności brutto 1 321 454 i mocy 5 264 658 kW.

Państwa członkowskie wskazują w swoich sprawozdaniach za 2022 r., że ich floty są utrzymywane poniżej pułapów i spełniają wymogi art. 22 rozporządzenia w sprawie WPRyb. Istnieją jednak obawy co do dokładności i wiarygodności danych stanowiących podstawę sprawozdań krajowych oraz co do istnienia lub dokładności planów działania państw

[21] Art. 13 rozporządzenia (UE) 2023/195.
[22] W tym flota operująca w najbardziej oddalonych regionach.

członkowskich. W komunikacie w sprawie WPRyb[23] Komisja wzywa państwa członkowskie, aby zwiększyły przejrzystość i elastyczność zarządzania zdolnością połowową oraz aby ułatwiły ewentualne przeniesienie niewykorzystanej zdolności połowowej w celu przeprowadzenia inwestycji strukturalnych na statkach.

4. WYNIKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Energia jest jedną z głównych pozycji kosztów w unijnej flocie rybackiej. Szczytowy poziom cen paliwa[24] miał duży wpływ na wyniki społeczno-gospodarcze unijnej floty rybackiej w 2022 r. Wpływ ten nastąpił po wcześniejszym przerwaniu pozytywnej tendencji w zakresie wyników gospodarczych w 2020 r. z powodu pandemii COVID-19, a także po zakłóceniu rynku spowodowanym agresją wojskową Rosji na Ukrainę. Szacuje się, że wzrost ceny paliwa o 10 centów skutkuje zmniejszeniem rocznego zysku brutto całej unijnej floty rybackiej o 185 mln EUR (16 % rocznego zysku brutto w 2020 r.). W kilku segmentach floty wykorzystujących paliwochłonne narzędzia połowowe koszty energii mogą stanowić nawet połowę całkowitej wartości wyładunków.

W rezultacie unijna flota rybacka odnotowała straty po raz pierwszy od 2008 r. Ceny paliw osiągnęły szczytowy poziom 1,2 EUR za litr latem 2022 r., a następnie stopniowo spadały do 0,8–0,9 EUR za litr w pierwszym kwartale 2023 r. Oczekuje się, że przy obecnych cenach paliwa w 2023 r. unijna flota rybacka może wytworzyć wartość dodaną brutto w wysokości około 2,5 mld EUR, zysk brutto bliski 300 mln EUR, pokryć koszty operacyjne oraz utrzymać miejsca pracy i wynagrodzenia 125 000 rybaków. Jest to znaczna poprawa w porównaniu z 2022 r., kiedy większość unijnych flot rybackich nie była w stanie pokryć kosztów operacyjnych. Jednak przy bieżących cenach paliw, które utrzymują się na poziomie o 70 % wyższym niż w 2021 r., średni zysk netto w 2023 r. byłby bardzo niewielki lub żaden.

Wpływ tych wyników nie jest równomierny we wszystkich segmentach floty. Ogólnie rzecz biorąc, te segmenty floty, których działalność jest uzależniona od stad odławianych w sposób zrównoważony i które zwiększyły swoją efektywność energetyczną (lub obniżyły intensywność zużycia paliwa), zazwyczaj osiągają lepsze wyniki i generują wyższe wynagrodzenia dla swoich załóg pomimo obecnych niekorzystnych warunków ekonomicznych. Pokazuje to **istotne korzyści społeczno-gospodarcze wynikające z ochrony stad i efektywności energetycznej unijnych flot rybackich**.

Przewiduje się, że unijna flota rybacka pokryje koszty operacyjne i utrzyma zatrudnienie w 2023 r., ale pozostanie niestabilna finansowo. Ten słaby punkt wynika z wysokiego poziomu energochłonności i zależności od paliw kopalnych. W ramach inicjatywy na rzecz transformacji energetycznej[25] zaproponowano szereg środków, które mają pomóc sektorowi przyspieszyć transformację energetyczną i osiągnąć cel neutralności klimatycznej do 2050 r.

---

[23] COM(2023) 103 final.

[24] Ponad dwukrotny wzrost w 2022 r. w porównaniu ze średnimi cenami w 2021 r.

[25] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie transformacji energetycznej unijnego sektora rybołówstwa i akwakultury, COM(2023) 100 final.

Inicjatywa ta obejmuje działania mające na celu wskazanie państwom członkowskim, jak najlepiej wykorzystać finansowanie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury[26] (EFMRA), aby wesprzeć transformację energetyczną.

Aby złagodzić bezpośrednie skutki dla UE w 2022 r. wynikające z agresji wojskowej Rosji na Ukrainę, Komisja podjęła w 2022 r. szybkie działania w celu uruchomienia Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego[27] (EFMR) oraz EFMRA, aby wdrożyć środki wsparcia kryzysowego[28]. Jeżeli chodzi o EFMR, 14 państw członkowskich wprowadziło zmiany w swoich programach operacyjnych, aby odblokować to wsparcie. Wsparcie to można połączyć z pozostałymi pakietami kryzysowymi, w szczególności z tymczasowymi kryzysowymi ramami pomocy państwa[29], które zapewniają do 300 000 EUR przedsiębiorstwom w sektorze rybołówstwa i akwakultury do końca 2023 r.

5. OBOWIĄZEK WYŁADUNKU

Projekty badawcze i współpraca między wszystkimi zainteresowanymi stronami przyniosły cenne doświadczenia w zakresie zarządzania odrzutami zgodnie z przepisami dotyczącymi obowiązku wyładunku oraz współpracy z zainteresowanymi stronami. Te projekty i współpraca zwiększyły również wiedzę na temat narzędzi (łagodzących), sytuacji połowowej w różnych łowiskach i basenach morskich oraz sposobów unikania niezamierzonych połowów przy użyciu bardziej selektywnych narzędzi lub technik połowowych, czy to przez stosowanie środków dostosowanych do danego obszaru lub pory, czy też dzięki doraźnemu zamykaniu łowisk.

EFMR i EFMRA (charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem pomocy publicznej) zapewniają wsparcie w zakresie wdrażania obowiązku wyładunku. Na koniec 2022 r.[30] państwa członkowskie wybrały 5 160 operacji poświęconych obowiązkowi wyładunku o łącznym finansowaniu w ramach EFMR wynoszącym 180,7 mln EUR (co stanowiło wzrost w porównaniu z 4 762 operacjami i 169,2 mln EUR w roku ubiegłym). Większość operacji miała na celu zwiększenie wartości dodanej lub jakości niezamierzonych połowów[31], zmniejszenie oddziaływania połowów na środowisko morskie i wyeliminowanie odrzutów[32].

Działania państw członkowskich mające na celu monitorowanie i egzekwowanie obowiązku wyładunku są jednak nadal niewystarczające. Nie podejmuje się wystarczających działań ograniczających główne zagrożenia związane z obowiązkiem wyładunku, takie jak nielegalne i nieudokumentowane odrzuty połowów podczas połowów na morzu. Konieczne jest zapobieganie obecnym zachętom do nieprzestrzegania przepisów

[26] Rozporządzenie (UE) 2021/1139.
[27] Rozporządzenie (UE) nr 508/2014.
[28] Rozporządzenie (UE) 2022/1278 i decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2022/500.
[29] Komunikat Komisji – Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (2022/C 131 I/01).
[30] Sprawozdanie z realizacji EFMR z 2022 r., Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa, publikacja w toku.
[31] Art. 42 rozporządzenia w sprawie EFMRA.
[32] Art. 38 i 39 rozporządzenia w sprawie EFMRA.

i zniechęcanie do stosowania takich zachęt[33] za pomocą monitorowania i egzekwowania przepisów. W rozporządzeniu w sprawie WPRyb dostrzega się trudność w realizacji obowiązku wyładunku w przypadku połowów wielogatunkowych, w ramach których obecny jest więcej niż jeden gatunek, gdzie istnieje prawdopodobieństwo, że podczas tej samej operacji połowowej złapane zostaną osobniki różnych gatunków oraz dostępne są narzędzia takie jak wymiany kwot.

Obecnie państwa członkowskie stosują głównie tradycyjne techniki monitorowania[34], które są niewystarczające[35]. Parlament i Rada uzgodniły niedawno na wniosek Komisji zmieniony system kontroli rybołówstwa, w szczególności w celu wprowadzenia obowiązku stosowania narzędzi zdalnego monitorowania elektronicznego (REM). Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa zapewnia państwom członkowskim pomoc w przygotowaniu planów operacyjnych REM na potrzeby realizacji projektów pilotażowych na szczeblu regionalnym i krajowym, a także w określeniu najlepszych możliwych strategii monitorowania przestrzegania przepisów.

Niewystarczające przestrzeganie przepisów, nieudokumentowane odrzuty i nieprawidłowe zgłaszanie połowów zmniejszają dokładność danych dotyczących połowów (wyładunków, niezamierzonych połowów i odrzutów) oraz sprawozdawczości, które stanowią podstawę jakości opinii naukowych. Państwa członkowskie i Komisja współpracują w 2023 r. z Komitetem Naukowo-Technicznym i Ekonomicznym ds. Rybołówstwa **(**STECF) w zakresie przeglądu zwolnień z obowiązku wyładunku, mając na celu poprawę danych. Komisja przeprowadziła również badanie za pośrednictwem CINEA[36] monitorujące wdrażanie obowiązku wyładunku w odniesieniu do połowów państw członkowskich na Morzu Bałtyckim, Morzu Północnym i zachodnich wodach Atlantyku. Niezbędne jest usprawnienie monitorowania i egzekwowania przepisów w celu zapewnienia dokładności danych dotyczących połowów, ponieważ naukowcy wykorzystują dane zgłaszane w dziennikach połowowych i gromadzone zgodnie z ramami gromadzenia danych[37] na potrzeby opracowywania opinii naukowych. Jak podkreślono w komunikacie w sprawie WPRyb[38], dokładność danych ma zasadnicze znaczenie dla ocen, które pomagają Komisji zdecydować, czy działania UE należy kontynuować, czy dostosować.

---

33 Należą do nich nielegalne i nieudokumentowane odrzuty w celu uniknięcia sytuacji „dławienia", maksymalizacji zysku („wysoka klasyfikacja") oraz obniżenia kosztów obsługi i przechowywania połowów o niskiej wartości.

34 Należą do nich inspekcje na morzu, inspekcje podczas lądowania, analiza danych i nadzór z powietrza.

35 Kilka państw członkowskich zgodziło się wziąć udział w koordynowanym przez Europejską Agencję Kontroli Rybołówstwa (EFCA) pilotażowym projekcie REM, aby poznać najlepsze praktyki w zakresie kontroli REM (jeden lub dwa statki na państwo członkowskie). Dania stosuje REM we flocie poławiającej homarca w cieśninie Kattegat, a Niderlandy prowadzą w pełni udokumentowany program połowów na kilku statkach na Morzu Północnym. Żaden z projektów nie jest wykorzystywany do celów kontroli i egzekwowania przepisów.

36 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/89868cc6-015f-11ec-8f47-01aa75ed71a1

37 Rozporządzenie (UE) 2017/1004.

38 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Wspólna polityka rybołówstwa dziś i jutro: pakt na rzecz rybołówstwa i oceanów paktem na rzecz zrównoważonego, opartego na nauce, innowacyjnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu zarządzania rybołówstwem", COM(2023) 103 final.

6. NAJWAŻNIEJSZE PRZESŁANIA I KIERUNKI WNIOSKÓW W SPRAWIE UPRAWNIEŃ DO POŁOWÓW W 2024 R.

6.1. Główne etapy ustanawiania kolejnych uprawnień do połowów

Komisja będzie opierać swoje wnioski w sprawie uprawnień do połowów w 2024 r. na opiniach naukowych wydanych przez ICES i STECF, w tym dotyczących kwestii związanych z ekosystemami, na decyzjach podjętych podczas negocjacji międzynarodowych z państwami trzecimi oraz decyzjach podjętych przez RFMO w 2023 r., a także na analizie społeczno-gospodarczej.

Komisja uwzględni w swoich wstępnych wnioskach możliwie jak najwięcej stad, biorąc pod uwagę konieczność terminowego przekazania opinii naukowych.

Komisja zachęca państwa członkowskie i zainteresowane strony do oceny wspomnianych opinii naukowych, kiedy tylko zostaną udostępnione publicznie. Zainteresowane strony mogą również zgłaszać uwagi za pośrednictwem komitetów doradczych, organów krajowych oraz indywidualnie.

Komisja przeprowadzi różne konsultacje ze Zjednoczonym Królestwem, Norwegią i państwami nadbrzeżnymi, które rozpoczną się w październiku, tak aby zakończyć je w terminie umożliwiającym przetworzenie ich wyników na grudniowym posiedzeniu Rady.

Oprócz określania uprawnień do połowów, Komisja będzie pracować przez cały rok, aby osiągnąć postępy w zakresie ustaleń dotyczących podziału szeroko rozproszonych stad między państwa trzecie, w odniesieniu do których nie ma takich ustaleń, aby zapewnić zrównoważony połów stad wspólnie eksploatowanych.

6.2. Ustalanie uprawnień do połowów w przypadku poszczególnych basenów morskich

W przypadku stad zarządzanych wyłącznie przez UE w **Morzu Bałtyckim, Skagerrak/Kattegat i Atlantyku** Komisja zaproponuje kwoty zgodne z MSY, gdy taka opinia będzie dostępna. W przypadku gdy plany zarządzania pozwalają na większą elastyczność w ustalaniu limitów połowowych, Komisja może zaproponować wykorzystanie górnego zakresu MSY w odniesieniu do zdrowych stad, w przypadku gdy zgodnie z opinią naukową będzie to konieczne do osiągnięcia celów określonych w wieloletnim planie zarządzania w szczególności połowami wielogatunkowymi. W przypadku stad, dla których zgodnie z opinią naukową przewiduje się połowy na poziomie zerowym lub których biomasa zmniejszyła się tak bardzo, że znajduje się poniżej bezpiecznego poziomu, Komisja zaproponuje działania naprawcze określone w każdym planie wieloletnim w celu odbudowy stad. Komisja skoncentruje się na działaniach mających na celu zapewnienie, aby inne kluczowe stada objęte tymi planami jak najszybciej otrzymały pełną naukową ocenę MSY.

Jeżeli chodzi o obowiązek wyładunku, Komisja dokona odliczenia wyłączeń *de minimis* lub wyłączeń z uwagi na wysoką przeżywalnośćw stosownych przypadkach odliczane od opinii ICES. Komisja oceni również postępy państw członkowskich we wdrażaniu obowiązujących środków mających na celu ograniczenie przyłowów, które to środki towarzyszą TAC

wyłącznie nieuniknionego przyłowu i które przyjmuje się w celu złagodzenia potencjalnych sytuacji wstrzymania połowu.

Komisja planuje przejść, tam gdzie to możliwe, na system wieloletnich TAC w przypadku stad wyłącznie unijnych. Przyczyni się to do zwiększenia wydajności i przewidywalności dla unijnych przedsiębiorstw rybackich w odniesieniu do stad wybranych w ścisłej konsultacji z państwami członkowskimi, zainteresowanymi stronami i ICES. Państwa członkowskie proszone są o sporządzenie wykazu priorytetowych stad, co do których zalecają dwuletnie TAC. Po przeprowadzeniu oceny Komisja zwróci się do ICES o ocenę zidentyfikowanych stad:

(i) na podstawie kryteriów wieloletnich opinii ICES;
(ii) pod względem wykonalności wieloletnich opinii; oraz
(iii)pod względem możliwych skutków takich wieloletnich opinii.

Jeżeli chodzi o stada eksploatowane wspólnie z **Wielką Brytanią, Norwegią i innymi państwami nadbrzeżnymi**, UE będzie nadal opierać swoje stanowisko na najlepszych dostępnych opiniach naukowych, mając na celu ustalenie uprawnień do połowów zgodnie z MSY. UE podejmie dalsze działania w związku ze wspólnymi zobowiązaniami UE i Wielkiej Brytanii w ramach Specjalnego Komitetu ds. Rybołówstwa, mając na celu osiągnięcie zrównoważonego rybołówstwa i zarządzanie stadami wspólnie eksploatowanymi. UE podejmie także dalsze działania związane z podobnymi zobowiązaniami w ramach stosunków trójstronnych (UE, Wielka Brytania, Norwegia) oraz mając na celu poszukiwanie zrównoważonych i kompleksowych rozwiązań w zakresie podziału stad państw nadbrzeżnych. Prace te stanowią część zewnętrznego wymiaru wspólnej polityki rybołówstwa i obejmują około 70 % wszystkich TAC ustalonych na północno-wschodnim Atlantyku. Komisja będzie dążyć do poprawy współpracy i klimatu tych konsultacji.

W przypadku **Morza Śródziemnego i Morza Czarnego** konieczne jest, aby państwa członkowskie kontynuowały działania na rzecz osiągnięcia celów wieloletnich planów zarządzania dla zachodniej części Morza Śródziemnego i GFCM w ramach strategii GFCM 2030 roku. Komisja zachęca państwa członkowskie do wdrożenia środków towarzyszących w ramach programów EFMRA. Ponieważ jest to ostatni rok okresu przejściowego MAP, wniosek dotyczący uprawnień do połowów będzie miał na celu pełne wdrożenie w celu osiągnięcia MSY najpóźniej do dnia 1 stycznia 2025 r. w odniesieniu do wszystkich stad, zgodnie z podejściem holistycznym. W szczególności we wniosku tym należy uwzględnić dostępne narzędzia zarządzania i mechanizm kompensacji w celu poprawy selektywności narzędzi połowowych i zamykania obszarów. STECF ocenia wdrażanie MAP co roku. Komisja rozpoczęła również prace nad każdym aspektem zrównoważonego rozwoju w celu przedstawienia w lipcu 2024 r. sprawozdania na temat wyników i oddziaływania planu na stada i odnośne połowy.

Wspólna eksploatacja stada jest również niezbędna do zapewnienia zrównoważonego rozwoju na wodach międzynarodowych i zapewnienia równych warunków działania na Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym. W związku z tym we wniosku w sprawie uprawnień do połowów na 2024 r. uwzględnione zostaną również środki wynikające ze środków GFCM już

obowiązujących oraz obejmie on dodatkowe środki, które zostaną przyjęte na dorocznym posiedzeniu GFCM w listopadzie. Jeżeli chodzi o gatunki Morza Czarnego, Komisja zaproponuje TAC i kwoty dla skarpa – zgodnie ze środkami, które zostaną przyjęte na dorocznej sesji – oraz dla szprota.

Postępy poczynione w odniesieniu do Morza Śródziemnego i Morza Czarnego należy kontynuować i przyspieszyć podczas konferencji wysokiego szczebla GFCM, która odbędzie się na Malcie w dniach 3-4 października 2023 r. Wszystkie państwa członkowskie muszą kontynuować działania mające na celu osiągnięcie zrównoważoności zasobów, ponieważ jest to podstawa odpornego sektora rybołówstwa i ochrony ekosystemów w tych basenach morskich.

Biorąc pod uwagę konieczność poprawy ochrony **węgorza europejskiego**, oprócz ścisłego monitorowania wdrażania uprawnień do połowów na 2023 r. i oceny środków na 2024 r. w odniesieniu do wód morskich, Komisja wzywa państwa członkowskie do ulepszenia swoich planów gospodarowania zasobami węgorza przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie węgorza europejskiego, zgodnie z ich zobowiązaniami w zakresie ochrony środowiska[39]. Istotne jest zintensyfikowanie działań w odniesieniu do wód śródlądowych w celu stworzenia równych warunków działania, ponieważ wskaźnik śmiertelności węgorzy w wodach śródlądowych jest znaczny i wymaga pilnych działań naprawczych. GFCM pracuje obecnie nad przyszłymi długoterminowymi planami zarządzania, zwłaszcza w odniesieniu do węgorza europejskiego i koryfeny, w przypadku których obecne środki dobiegają końca w 2023 r.

7. WNIOSKI

W 2022 r. poprawił się zrównoważony charakter rybołówstwa w UE. Sytuacja w Morzu Bałtyckim pozostaje jednak trudna, ponieważ niektóre wcześniej ważne stada komercyjne zmniejszają się z powodu różnego rodzaju presji. Zmiana klimatu wpływa na działalność człowieka, intensywność presji i niektóre aspekty obecnej sytuacji, a także na powiązania między nimi. Aby zaradzić sytuacji na Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym, konieczne są dalsze działania i większe zaangażowanie.

Celem wniosków Komisji dotyczących uprawnień do połowów w 2024 r. będzie umożliwienie odbudowy stad i konsolidacja stad ryb, w przypadku których osiągnięto zrównoważone poziomy. Pozwoli to zwiększyć odporność rybaków. Ważne jest, aby państwa członkowskie w dalszym ciągu wdrażały przepisy UE, jak również aby Komisja kontynuowała starania w zakresie działań mających na celu przeciwdziałanie pozostałym rodzajom presji na stada ryb. UE walczy z zanieczyszczeniem morza, realizując szereg inicjatyw ustawodawczych i politycznych w szerszym kontekście planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń[40].

---

[39] COM(2023) 102.

[40] Zakres tych inicjatyw obejmuje określenie limitów dotyczących odpadów morskich, hałasu podwodnego, substancji biogennych i substancji zanieczyszczających zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej oraz wdrożenie środków ukierunkowanych na ich osiągnięcie. COM(2021) 400 final

Jak określono w pakiecie dotyczącym rybołówstwa i oceanów, obecnie potrzebne jest większe zaangażowanie w przygotowanie obszarów morskich i europejskiego rybołówstwa na przyszłość. Dobrze prosperujący sektor gospodarki rybnej ma kluczowe znaczenie dla zachowania europejskich społeczności nadbrzeżnych i zarządzania przejściem na bardziej zrównoważone systemy żywnościowe.

Komisja wzywa państwa członkowskie, komitety doradcze, zainteresowane strony i opinię publiczną do przekazania informacji zwrotnych na temat niniejszego komunikatu do dnia 31 sierpnia 2023 r.

PLANOWANY HARMONOGRAM PRAC[41]

Termin	**Działanie**
Maj–listopad 2023 r.	Opinie naukowe ICES
Koniec czerwca–sierpień 2023 r.	Konsultacje publiczne dotyczące komunikatu
Koniec sierpnia 2023 r.	Przyjęcie przez Komisję wniosków w sprawie uprawnień do połowów w Morzu Bałtyckim
Październik–grudzień 2023 r.	Coroczne konsultacje w sprawie uprawnień do połowów ze Zjednoczonym Królestwem, ze Zjednoczonym Królestwem i Norwegią oraz z Norwegią
Połowa września 2023 r.	Przyjęcie przez Komisję wniosków w sprawie uprawnień do połowów w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym
Październik 2023 r.	Posiedzenie Rady dotyczące uprawnień do połowów w Morzu Bałtyckim Konsultacje państw nadbrzeżnych w sprawie szeroko rozprzestrzenionych stad w północno-wschodniej części Oceanu Atlantyckiego
Koniec października 2023 r.	Przyjęcie przez Komisję wniosków w sprawie uprawnień do połowów w Atlantyku/Morzu Północnym
7–11 listopada 2023 r.	Coroczne posiedzenie GFCM
1 grudnia 2023 r.	Ocena STECF w sprawie stad oraz zalecenia dotyczące zarządzania
Grudzień 2023 r.	Posiedzenie Rady dotyczące uprawnień do połowów w Atlantyku/Morzu Północnym Posiedzenie Rady dotyczące wniosku w sprawie uprawnień do połowów w Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym

[41] W przypadku stad zarządzanych przez regionalne organizacje ds. rybołówstwa (RFMO) w wodach UE i w niektórych wodach nienależących do UE uprawnienia do połowów przyjmuje się po dorocznym posiedzeniu RFMO w drodze przeglądu rozporządzenia Rady ustalającego uprawnienia do połowów.